

23. 11. 2021 www.sta.si

Stran/Termin:

Naslov: Prihodnost v sodelovanju na križišču znanosti, umetnosti Naklada:

Avtor: mce/nd

Površina/Trajanje: 1,00

Rubrika/Oddaja:

Žanr: SPLETNI ČLANEK

Gesla: MREŽA RUK

LINK

Sodelujoči na spletnem pogovoru v okviru projekta STAznanost so spregovorili o prepletanju umetnosti in znanosti, s poudarkom na križanju teh področij v sodobni umetnosti, tudi v navezavi s tehnologijo. V razmislekih so segli od začetkov spoja med umetnostjo in znanostjo do konkretnih projektov, kakršen je izstrelitev umetniškega satelita. Direktor ZRC SAZU Oto Luthar je uvodoma spomnil, da je bila za človeka umetnost od nekdaj ključ za razumevanje sebe in sveta, ki nas obdaja. O tem med drugim priča tudi 60.000 let stara neandertalčeva piščal. Nekje od antike dalje pa je po njegovih besedah govora o tem, da je umetnost tudi sestavni del vsake angažirane refleksije družbenih sprememb in drugih zunanjih vplivov. "Brez te refleksije ne bi nastala nekatera danes referenčna umetniška dela," je menil. Danes v Sloveniji delujejo številne intermedijske umetnice in umetniki, ki so prepoznavni tudi v svetu. Programski vodja projekta platforme za sodobno raziskovalno umetnost KONS in umetniški kurator Kersnikove Jurij Krpan je dejal, da zametki tovrstne umetnosti zagotovo segajo v 80. leta minulega stoletja, njen razmah pa se je začel v 90. letih, ko so umetniki iz različnih področij začeli uporabljati nova, tedaj dostopnejša orodja in se skozi izražati. Nato pa se je po Krpanovih besedah tehnofascinacija razvila v neke vrste tehnoromanticizem, ki se je kmalu umaknil k bolj vsebinskim premislekom. Ti so postali zelo potrebni, ker so se družbene spremembe vse bolj radikalizirale. Po letu 2000 je po besedah Krpana postalo jasno, da so visoke tehnologije, ki jih držimo v rokah, "nek mimesis tega, kar že je, le da se je spremenilo v sofisticirano orodje, s katerim je mogoče delati, se vojskovati in pa tudi ustvarjati". Umetniki in znanstveniki po besedah Krpana v svojih sodelovanjih "ustvarjajo možnosti za neko novo razumevanje sveta". Kaj pa nagovarja umetnike, da se podajo na to ustvarjalno področje? Postmedijska umetnica Saša Spačal je dejala, da so umetniki poklicani v to polje, da pogledajo, kako so določena dejstva in tehnologija vpeta v družbo in kako v tej družbi odzvanjajo. Nato pa svoje ugotovitve kodirajo v predmete, prakse, koncepte in zgodbe ter ponudijo svoje komentarje in rešitve. "Skušamo delovati v dobro celotne družbe," je poudarila. Umetnik, oblikovalec in raziskovalec, osredotočen na razvoj umetnosti in humanistike v vesolju, Miha Turšič pa je razmišljal o tem, da sta znanost in umetnost, kot sklopa nekih institucij, politik, kultur in predvsem ljudi, v 21. stoletju še vedno preveč ločeni, umetniki pa skušajo v zadnjih desetletjih najti poti, da se veji združita v preučevanju določenih fenomenov. Po besedah Turšiča je treba sprejeti, da so naša znanja zelo omejena, pravo pot pa prepozna v sodelovanju in družbi znanja. V Sloveniji od leta 2019 delujeta tudi mreža raziskovalnih centrov na presečišču umetnosti, znanosti in tehnologije **RUK** in platforma za sodobno raziskovalno umetnost KONS, ki pa se razlikujeta v dojemanju povezave med znanostjo, umetnostjo in tehnologijo. Zagovornik mreže **RUK** Peter Tomaž Dobrila je spomnil, da so vanjo povezane tri večje organizacije - DDT (Delavski dom Trbovlje), koprška PINA in mariborska KIBLA, vsaka pa organizira tudi svoj festival. Po besedah Dobrile je ena od maksim delovanja **RUK** humanizacija tehnologije, "gre za koncept počlovečenja novih tehnoloških aparatov in njihovih možnosti, ki ustrezajo različnim generacijam uporabnikov". V KONS medtem deluje devet manjših nevladnih organizacij z razvejanim programom. Krpan je povedal, da se pri svojem delu osredotočajo na dvig ravni znanja o sodobnih raziskovalnih umetniških praksah. Delujejo na treh ravneh - prvi, izobraževalni, v smislu, da po celotni vertikali izvajajo razne delavnice, druga raven je vzpostavljanje producentskih platform, t.i. tematskih laboratorijev, tretja raven pa zajema povezovanje umetnosti in družbenih inovacij. Udeleženci so okroglo mizo sklenili z vpogledom v prihodnost. Krpan je razmišljal, da je pred umetniki, ki delujejo na križišču umetnosti, znanosti in tehnologij velik izziv vključevanja strojnega učenja v čisto vse pore našega življenja, Dobrila pa je med drugim izrazil željo, da bi bili v državi ljudje, ki skrbijo za razne projekte "bolj opolnomočeni in bi uslišali naše želje, pripombe ali komentarje, ki so zgolj dobronamerni". Daljša različica vesti in posnetek pogovora sta dostopna na STAznanost.